

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ЖИВОПИСУ І КОМПОЗИЦІЇ**

На правах рукопису

Кваліфікаційна магістерська робота

за темою:

**«ВЗАЄМОПРОНИКНЕННЯ МОДИ ТА МИСТЕЦТВА В
КАРТИНАХ»**

Виконала: Студентка 6 курсу,
Галузь знань: 02 Культура і
мистецтво
Спеціальність 023
Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво,
реставрація
Озова Дана Асланівна

Науковий кандидат педагогічних наук,
керівник: доцент

Козак Тетяна Валентинівна

Керівник Гуйда Михайло Євгенович
майстерні:

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	5
1.1. Теоретичні аспекти теми.....	5
1.2. Характеристика поєднання елементів живопису та модою мистецтва.....	6
Висновки до першого розділу.....	8
РОЗДІЛ 2. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ОБРАЗУ...	9
2.1. Композиційне розміщення зображення на листі та передача характеру форми предметів і їхніх пропорцій.....	9
2.2. Детальна прописка форм предметів та синтез – підведення.....	12
Висновки до другого розділу.....	13
ВИСНОВКИ	14
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	15
ДОДАТКИ	16

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасне мистецтво та мода перебувають у стані активної взаємодії, що надає темі картини «Репетиція» особливої актуальності. Мода, виходячи за межі функціонального та споживчого, перетворюється на форму художнього висловлювання, яка відображає культурні, соціальні та особистісні цінності. Картина «Репетиція» є не просто відтворенням сценічного чи повсякденного образу, а зображенням глибокого процесу творення, який об'єднує естетику моди з елементами мистецької самовираженості.

Мистецтво вносить у моду концептуальність, надаючи їй багатозаровості та змістовності, що дозволяє побачити одяг і стиль як форми комунікації та втілення внутрішнього світу людини. Модні образи стають майданчиком для реалізації креативних ідей, де дизайнери й художники досліджують питання ідентичності, статусу, гендеру та соціальних ролей. Через картину «Репетиція» можна показати, як мода формує особистий і суспільний простір, а також привертає увагу до її значення як складової культури та естетичного явища.

Таким чином, вибір теми моди в картині «Репетиція» є не лише рефлексією над сучасними тенденціями, але й глибоким дослідженням її впливу на світогляд, суспільні норми та сприйняття людини в мистецькому контексті.

Метою дослідження є глибоке осмислення ролі моди в сучасному мистецтві та дослідження її впливу на формування культурної ідентичності й соціальних цінностей. Через створення дипломної картини «Репетиція» ставиться завдання показати процес взаємодії мистецтва та моди, розкрити її символічне значення, а також дослідити, як мода, виходячи за межі суто естетичного, стає формою художнього висловлювання і самовираження.

Відповідно до мети, окреслити такі **завдання дослідження**:

1. Аналіз історичних джерел, мистецтвознавчої, літератури пов'язаною з модною індустрією, охарактеризувати стан досліджуваної проблеми.
2. Створити власну творчу роботу на тему “мода в сучасному мистецтві”

Об'єктом дослідження є мода як феномен сучасного мистецтва, її естетичні, культурні та соціальні аспекти, а також способи її інтерпретації через образотворче мистецтво.

Предметом дослідження - створення модного образу в контексті сучасного мистецтва та його відображення в дипломній картині «Репетиція» як засобу художнього самовираження, що поєднує елементи моди, перформансу та символічного значення.

Методологічною основою дослідження є комплексний підхід, що включає мистецтвознавчий аналіз, культурологічні та соціологічні методи дослідження, які дозволяють розглянути моду як частину сучасного мистецтва та культури. Використовуються методи порівняльного аналізу для вивчення взаємозв'язку моди та мистецтва, іконографічний аналіз для інтерпретації символічних елементів, а також структурно-семантичний підхід для дослідження модного образу як засобу комунікації та самовираження.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів для глибшого розуміння взаємозв'язку між модою та сучасним мистецтвом, що може бути корисним у художній практиці, педагогіці та культурологічних дослідженнях. Вивчення моди як засобу художнього самовираження може сприяти розширенню методів створення образів у живописі, театральному та перформативному мистецтві, а також надати інструменти для розробки освітніх програм з вивчення естетики, культури та дизайну.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Робота містить 2 додатків на 5 сторінках. Загальний обсяг становить 19 сторінок, із них – 14 сторінок основного тексту. Список використаної літератури нараховує 7 найменувань, з них – 4 іноземною мовою.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕМИ

1.1. Теоретичні аспекти теми

Сучасні художники намагаються висловити своє бачення навколишнього світу оригінальними формами вираження, часто виходячи за рамки традиційних рішень. Вони обирали нові, часто демонстративні способи вираження себе та своїх поглядів. Однак це не означає, що художники відмовилися від жанрів і технік, вироблених століттями. Представники сучасних мистецьких авангардів досі обирають традиційні техніки живопису, поєднують їх, експериментують, надаючи своїм творам іншої, індивідуалізованої форми вираження та шукаючи контексти в інших сферах культури.

Тема моди в сучасному мистецтві розкриває багатогранність взаємозв'язку естетики, культури та індивідуального самовираження. Для мене, як художниці, ця тема глибоко особиста, адже вона поєднує мою пристрасть до моди та живопису, обидва з яких є невід'ємною частиною моєї творчої ідентичності. Саме любов до цих сфер надихнула мене дослідити, як модний образ може стати медіумом для передачі не лише естетики, але й філософських та соціальних ідей.

З теоретичної точки зору, мода в мистецтві постає як форма художнього перформансу, що підкреслює тимчасовий, «сценічний» характер образів. Я розглядаю моду як засіб гри з ідентичністю, що дає можливість експериментувати з формою та змістом, створюючи багатопланові роботи. Водночас живопис дозволяє передати глибину цих образів, акцентуючи на текстурі, кольорі й емоціях, які можна побачити крізь призму модного образу.

Моє дослідження прагне розкрити концептуальне значення моди в мистецтві: як певний одяг чи аксесуар можуть нести історичні та культурні відсилання, створюючи багатий контекст для інтерпретації твору. У цьому я бачу моду не просто як зовнішню оболонку, а як мистецтво, що формує нові виміри сприйняття та індивідуального вираження.

Як зазначає, Енді Воргол сказав, що мода – це більше мистецтво, ніж мистецтво – мистецтво. Художник був прихильником моди», тому із захватом сприйняв результати взаємопроникнення цих двох світів, колись розділених, а тепер функціонуючих у тісній інтимності. Дизайнери черпають не просто творче натхнення з робіт і біографій найвидатніших творців в історії. Вони мають таку ж сміливість, щоб підбурювати мистецькі бунти, перетинати кордони та здійснювати творчі революції.

Зв'язок між модою та мистецтвом, можливо, і не складний, але безперечно складний. Іноді він заснований на односторонньому натхненні (хоча дизайнери можуть черпати натхнення різними способами). В інших випадках це миттєвий роман - минутий акт обоження, результатом якого є обмежені колекції та індивідуальні ініціативи. Іноді це набуває форми довгострокових стосунків, коли обидві сторони підживлюють одна одну креативно, спонукають одна одну до дій і разом пропонують найноваторськіші ідеї. Як Ельза Скіапареллі та Сальвадор Далі – бунтівники, сюрреалісти та майстри навмисного абсурду, які подарували моді такі твори, як сукня з лобстером (відроджена в колекції Schiaparelli на весну-літо 2017) або капелюх-черевик, який Далі створив, а Скіапареллі зробив .

1.2. Взаємопроникнення моди та мистецтва в картинах сучасних художників

Моя творчість, зосереджена на темі моди, дозволяє поєднувати елементи живопису та модного мистецтва, досліджуючи їхню взаємодію і взаємодоповнюваність. У моїх роботах мода виступає не просто темою, а й інструментом для висловлення ідей про стиль, культуру та особистість. Вона стає засобом візуальної розповіді, де кожен образ передає не тільки естетику, але й глибші сенси. Модний образ на полотні перетворюється на символ епохи, ідентичності чи внутрішнього світу, відображаючи різноманітні культурні й емоційні виміри.

Завдяки цьому я прагну не просто створювати статичні образи, а оживляти їх, перетворюючи на своєрідний “портрет” сучасного світу — з його цінностями, прагненнями та конфліктами. Кожна моя робота, присвячена моді, втілює не лише красу, але й прихований зміст, що дозволяє глядачеві сприймати її в контексті сучасного мистецтва як глибокий і символічний образ.

Для мене особисто мода та мистецтво стали не просто засобами творчості — колись вони допомогли мені одужати й знайти гармонію. Через моду на полотні я не тільки виражаю свої ідеї, але й передаю глибокий особистісний досвід, трансформуючи його у візуальні історії, що резонують з глядачами на різних рівнях.

Поєднання моди та мистецтва нікого не повинно дивувати. Протягом століть картини найвидатніших художників відображали сучасні тенденції в одязі, зачісках, макіяжі та дизайні інтер'єру. Саме завдяки картинам Тиціана, Вермера, Фрідріха, Моне, Коро і Ван Гога ми можемо дізнатися про модні звичаї різних епох, роздивитися деталі та аксесуари. У свою чергу, картини Тамари Лемпіцької та Альфонса Мухи надихають дизайнерів одягу та стилістів. Навіть сьогодні художники охоче представляють у своїх роботах мотиви, взяті прямо з індустрії моди .

Рис. 1. Кшиштоф Трач "Натюрморт"

Висновки до першого дослідження

Ця серія картин — це більше, ніж просто відтворення модних образів. Це мій спосіб розкрити ідеї про стиль, культуру, особистість, і показати, як мода здатна розповідати історії, що виходять за рамки візуальної краси.

Мій творчий підхід поєднує моду та живопис, де кожен образ передає приховані сенси й емоції. У цих роботах я намагаюся передати не лише зовнішній вигляд, а й внутрішню сутність, занурити глядача у світ, де кожен штрих і колір має значення.

Для мене мода і мистецтво мають особливе значення. Вони колись допомогли мені одужати, стали моєю підтримкою. Через них я виражаю не лише ідеї, а й власний досвід, надію й силу.

РОЗДІЛ 2

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ОБРАЗУ

2.1. Композиційне розміщення зображення на листі та передача характеру форми предметів і їхніх пропорцій

У світі живопису композиція картини відіграє найважливішу роль, визначаючи спосіб розташування елементів на полотні. Композиція, яка є основою будь-якого твору, може приймати різні форми, наприклад відкриту чи закриту композицію. Кожен пропонує унікальний підхід до представлення бачення художника.

Композиція це розташування елементів, поєднаних таким чином, щоб вони створювали гармонійне ціле. Композиція також відноситься до самого твору, що містить взаємопов'язані інгредієнти.

Метою композиції є досягнення наміченого художнього ефекту шляхом умілого підбору кольорів, форм, пропорцій, фактури та положення представлених елементів, іноді шляхом розташування схожих компонентів, а іноді шляхом їх контрастного поєднання. У композиції також часто використовуються певні конструкції, відомі з геометрії, такі як симетрія або золотий переріз.

Розташування композиційних елементів у живописі впливає на сприйняття твору глядачем. Симетрична композиція з використанням симетрії та золотого перетину надає образу гармонійності та впорядкованості. Однак асиметричне розташування, що характеризується нерівномірним розподілом частин зображення, створює динаміку та візуальну напругу.

Правильна композиція дозволяє глядачеві інтуїтивно відчувати простір картини, її глибину та емоційний посил. Уміння маніпулювати сприйняттям простору необхідне для створення робіт, які спілкуються з глядачем на багатьох рівнях – від естетичного до емоційного.

2.2. Детальна прописка форм предметів та синтез – підведення

Мода та її механізм засновані на постійних, безперервних змінах. Сама зміна чи, навпаки, зміна, керована вищою ідеєю? Чи він безжальний і нікчемний, чи підкреслює риси сучасності та вказує напрямок розвитку культури? Це засіб художнього вираження чи мистецтво, яке визначається як людський потяг до творчості, спонуканий бажанням оприлюднити внутрішні, приховані мистецькі бачення протягом століть творці моди шляхом наполегливої праці та втілення хаотичних і часто абстрактних ідей у композиції? матеріалів і тканин, вдалося справді змінити стереотипне сприйняття моди. Найважливішим моментом в історії жіночої моди став початок 20 століття. Бурхливий економічний розвиток і прагнення полегшити лихоліття Першої світової війни внесли багато спрощень у життя жінок.

Освоєння питань, пов'язаних з мовою та функціями мистецтва; здійснення творчої діяльності, що використовує знання про форму та структуру твору.

1) розрізняє особливості та види композицій у природі та в образотворчому мистецтві (виявляє їх у творах майстрів, а також у творіннях і явищах природи); створює різноманітні композиційні розташування на поверхні та в просторі (відкриті та закриті, ритмічні, симетричні, статичні та динамічні композиції); визначає відповідні пропорції окремих композиційних елементів, уміло врівноважує композицію, використовуючи обрис і контраст форм;

2) характеризує інші засоби художньої виразності, як-от: лінія, пляма, фактура; використовує вказані засоби в образотворчій діяльності (композиції за уявою та транспозиція натури);

3) оволодіння базовими знаннями в галузі художньої культури, її національної та загальнолюдської культурної спадщини. студент:

4) перелічує, розпізнає та характеризує найважливіші об'єкти візуальної культури Польщі, вказує їх творців;

5) розпізнає вибрані найважливіші твори з надбань інших народів.

Висновки до другого розділу

У сучасному світі індустрія моди продовжує надихатися історією мистецтва, прямо посилаючись на роботи найбільших майстрів усіх часів або, в інших випадках, спеціально включаючи імена важливих сучасних художників. Ця асоціація, яка породжує одяг із знаковими формами, темами та кольорами, не повинна нас дивувати, оскільки вона народжується в результаті забруднення двох подібних сутностей, тому що мода на деяких рівнях є буквально мистецтвом носіння. Але яка мета дизайнерів, які надихаються і надихаються світом мистецтва? Намір, якого ми прагнемо, безумовно, полягає в тому, щоб створити одяг, який є справжніми шедеврами, покликаними стати емблемами дизайну для повсякденного носіння.

ВИСНОВКИ

Зв'язок між мистецтвом і модою, народжений у 20-му столітті, виражався різними способами, насправді ми знаходимо колекції одягу великих майстрів, цінну співпрацю художників і стилістів і відомих дизайнерів, які надихалися вічними шедеврами. Ці різні підходи породили одяг, який можна носити, а іноді навіть справжні предмети мистецтва, що представляють соціальний та антропологічний інтерес. Стосовно великих художників, які також взяли на себе роль дизайнера, слід згадати футуриста Джакомо Балла, який у 1914 році підписав Маніфест футуристичного чоловічого вбрання, який висловлював теорію про сукню, що трансформується, тобто: сукню, яка може бути модифікований шляхом використання тканин різних форм і кольорів. Тісно пов'язане з концепцією футуризму, сукня Балли мала на меті не статично пригнічувати тіло, а надавати руху людській формі за допомогою геометричних об'єктів, які були вираженням швидких ліній, ламаних, химерних дизайнів і незграбних вирізів з фосфоресцентними та яскравими кольорами. Саме завдяки цьому дослідженню виникла ідея, що одяг можна вважати справжнім витвором мистецтва, як картини та скульптури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ліповецький, Жиль. Імперія ефемерності: Мода і її доля в сучасному суспільстві. — Київ: Критика, 2008
2. Ємець, Ірина. Мода в мистецькому просторі XX–XXI століть. — Київ: Мистецтво, 2022
3. Fashion as Art. — London: Victoria and Albert Museum, Exhibition Catalogue, 2021.
4. Wilson, Elizabeth. Adorned in Dreams: Fashion and Modernity. — London: I.B. Tauris, 2013.
5. Wawrzyniak Alicja, długopis na papierze, 100 na 70 cm. Rysunek wykonany w XVII Pracowni Rysunku UAP; źródło: <https://wk.uap.edu.pl/2021/start/wydzial-malarstwa-irysunku/xvii-pracownia-rysunku/>
6. Ilustracja 2. Jagoda Kopij, grafit na papierze, 59 na 100 cm; źródło: <https://wk.uap.edu.pl/2022/start/wydzial-malarstwa-i-rysunku/ii-pracownia-rysunku/>
7. Lubosław Pirjankov, architectural composition, olej na płótnie lnianym 120 na 90 cm; źródło: <https://wk.uap.edu.pl/2021/start/wydzial-malarstwa-i-rysunku/ii-pracowniarysunku>

ДОДАТКИ

Додаток А

Фото творчої роботи

<https://platonconference.kiev.ua/uk/tezy-dopovidei>

Секція 1. Українське мистецтво від давнини до сьогодення

Озова Д., магістрантка II курсу, кафедри живопису і композиції НАОМА (керівник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри живопису і композиції НАОМА Т. В. Козак)

Мода у сучасному мистецтві

Ключові слова: мода, мистецтво, сучасне мистецтво.

Ozova D., 2nd year master's student, Department of Painting and Composition of NAOMA (supervisor: Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Painting and Composition Department of NAOMA T.V. Kozak)

Fashion in modern art

Abstract. Modern art and fashion not only reflect cultural and social processes, but also become tools of political statement, which is clearly manifested during the war in Ukraine, where fashion plays a role in highlighting national identity, resistance and solidarity.

Key words: fashion, art, contemporary art.

Під час війни в Україні мода і мистецтво стали важливими формами вираження протесту та підтримки української незалежності. Дизайнери, митці та активісти використовують традиційні елементи українського одягу, кольори національного прапора та символи, щоб заявити про свою культурну самобутність і політичну позицію. Це можна побачити у використанні вишиванки або жовто-блакитних елементів у модних колекціях як символу незламності. Мистецькі акції та колекції моди підкреслюють роль культури як інструмента спротиву й міжнародної підтримки України. Війна в Україні поглибила роль моди у мистецтві, перетворюючи її на засіб привернення уваги до трагедій війни, патріотизму та боротьби за свободу.

У сучасному мистецтві мода відіграє ключову роль як засіб відображення соціальних процесів, політичних заяв та культурної самосвідомості. В

українських реаліях, особливо в умовах війни, мода набуває ще більшого значення, стаючи способом демонстрації національної ідентичності, спротиву агресії та єдності народу. Українські дизайнери, митці та культурні діячі активно інтегрують у свої роботи символи, що підкреслюють стійкість та прагнення до свободи, використовуючи моду як інструмент комунікації з міжнародною спільнотою.

Актуальність теми пов'язана з тим, що мода, як частина сучасного мистецтва, не лише відображає естетичні та смакові тенденції, але й стає важливим політичним та соціальним механізмом. У контексті війни в Україні мода допомагає акцентувати увагу на культурних цінностях, об'єднувати людей навколо ідеї національної самоідентифікації та спонукати міжнародну підтримку. Українська мода, поєднуючи традиційні символи з сучасними формами, також слугує способом об'єднання між минулим та майбутнім, наголошуючи на неперервності культурного розвитку навіть у найскладніші часи.

Отже, зі сторони художника, мода в сучасному мистецтві є не просто елементом візуального декору, а й способом глибокого вираження культурних, політичних та соціальних ідей. Художник може використовувати модні образи та тенденції для створення естетичних провокацій або символічних заяв, які резонують з суспільними настроями. У контексті війни в Україні мода стає потужним засобом трансляції меседжів про стійкість, національну гордість, солідарність, ексклюзивність. Художники через моду звертаються до аудиторії, прагнучи відкрити нові шляхи для осмислення поточних подій і водночас зберегти культурну спадщину у складні часи.